

MỘT SỐ BIỆN PHÁP GIÁO DỤC CẢM XÚC CHO TRẺ MẪU GIÁO THÔNG QUA TRÒ CHƠI ĐÓNG VAI THEO CHỦ ĐỀ TẠI TRƯỜNG MẦM NON BÌNH HUNG, HUYỆN BÌNH CHÁNH

Trần Sĩ Nhi

Trường Đại học Sư phạm Thành phố Hồ Chí Minh

Tóm tắt: Trong quá trình giáo dục cảm xúc cho trẻ mẫu giáo 3 – 6 tuổi thông qua trò chơi đóng vai theo chủ đề tại Trường Mầm non Bình Hưng, cán bộ quản lý và giáo viên mầm non đã thực hiện một số biện pháp để giáo dục cảm xúc cho trẻ mẫu giáo thông qua trò chơi và đạt được kết quả tích cực ở một số mặt. Tuy nhiên, vẫn còn tồn tại một số hạn chế như nhà trường chưa có tài liệu về giáo dục cảm xúc cho trẻ thông qua trò chơi nên giáo viên chưa tận dụng được hết ưu điểm của TCĐVTCD để GDCX cho trẻ, hơn nữa lớp học đông nên khi thực hiện các biện pháp giáo viên còn lúng túng, khó khăn nên nếu có biện pháp giáo dục phù hợp thì sẽ giúp CBQL và GVMN nâng cao hiệu quả.

Từ khóa: giáo dục cảm xúc, trò chơi đóng vai theo chủ đề

SOME MEASURES FOR EMOTIONAL EDUCATION FOR PRESCHOOL CHILDREN THROUGH THEMATIC ROLE-PLAYING GAMES AT BÌNH HUNG PRESCHOOL, BÌNH CHANH DISTRICT

Tran Si Nhi

Ho Chi Minh City University of Education

Abstract: In the process of providing emotional education for preschool children aged 3 to 6 through thematic role-playing games at Binh Hung Preschool, school administrators and preschool teachers have implemented several strategies to support children's emotional development and have achieved positive results in some areas. However, there are still limitations, such as the lack of official documents on emotional education through play, which makes it difficult for teachers to fully utilize the advantages of thematic role-playing games. Moreover, large class sizes pose challenges during implementation, leading to confusion and difficulties for teachers. Therefore, if appropriate educational measures are applied, they will help both administrators and teachers enhance the effectiveness of emotional education.

Keywords: emotional education, thematic role-playing games

Nhận bài: 19/02/2025

Phản biện: 17/03/2025

Duyệt đăng: 19/03/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Giáo dục cảm xúc (GDCX) cho trẻ mẫu giáo là tiền đề cho sự phát triển nhân cách của trẻ trong tương lai. Và trò chơi đóng vai theo chủ đề (TCĐVTCD) chính là phương tiện GDCX hiệu quả, giúp trẻ hiểu và trải nghiệm nhiều trạng thái cảm xúc khác nhau khi nhập vai, từ đó trẻ thể hiện và điều chỉnh cảm xúc phù hợp với vai chơi của mình. Hiện nay, tại trường Mầm non Bình Hưng việc GDCX cho trẻ mẫu giáo đang được quan tâm và nhà trường đã thực hiện một số biện pháp giáo dục thông qua trò chơi nhưng thực sự hiệu quả do thiếu tài liệu hướng dẫn cụ thể, lớp đông trẻ, hạn chế về thời gian giảng dạy, giáo viên (GV) chưa tận dụng ưu điểm của TCĐVTCD để GDCX cho trẻ. Bài viết đưa ra một số biện pháp GDCX cho trẻ mẫu giáo thông qua TCĐVTCD tại trường mầm non Bình Hưng, huyện Bình Chánh, Thành phố Hồ Chí Minh nhằm nâng cao nhận thức và kỹ năng cho GV để giúp trẻ phát triển cảm xúc toàn diện hơn.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái niệm Biện pháp giáo dục cảm xúc

Giáo dục cảm xúc là quá trình tác động sư phạm có mục đích, có kế hoạch của nhà trường nhằm giúp trẻ biết nhận biết, hiểu và thể hiện cảm xúc phù hợp với thực tiễn.

Biện pháp giáo dục theo Nguyễn Thị Hòa (2013) nhận định: “là cách làm cụ thể trong hoạt động hợp tác cùng nhau giữa GV với trẻ nhằm thực hiện mục tiêu, nhiệm vụ giáo dục đã đặt ra ở

lứa tuổi mầm non” (Nguyễn Thị Hòa, 2013).

Như vậy: “Biện pháp GDCX cho trẻ mẫu giáo thông qua TCĐVTCD là cách thức cụ thể mà giáo viên sử dụng để tác động lên trẻ nhằm giúp trẻ vận dụng những tri thức, kinh nghiệm để nhận biết và hiểu các cảm xúc của bản thân và người khác, tạo cơ hội cho trẻ thể hiện và điều chỉnh cảm xúc của bản thân một cách phù hợp thông qua TCĐVTCD, từ đó giúp trẻ biết đồng cảm, chia sẻ với mọi người và giải quyết vấn đề hiệu quả nhằm đạt được kết quả mong đợi”.

2.2. Một số biện pháp GDCX cho trẻ mẫu giáo thông qua trò chơi đóng vai theo chủ đề

2.2.1. Xây dựng kế hoạch và thực hiện theo quy trình tổ chức TCĐVTCD để GDCX cho trẻ mẫu giáo

Bước 1: Chuẩn bị trước khi chơi

- Xác định mục tiêu, lựa chọn chủ đề phù hợp.
- Chuẩn bị đồ chơi và sắp xếp góc chơi hợp lý
- Trò chuyện và hướng dẫn trẻ thể hiện cảm

xúc khi nhập vai.

Bước 2: Trong khi chơi

- GV cho trẻ tự do thể hiện cảm xúc, hành động của vai chơi
- GV quan sát cách trẻ thể hiện cảm xúc, hỗ trợ khi trẻ gặp khó khăn, có thể tham gia chơi cùng trẻ để gợi ý và làm gương cho trẻ.

Bước 3: Đánh giá sau khi chơi

- Khuyến khích trẻ chia sẻ và nhận xét cảm xúc bản thân và bạn chơi. Liên hệ bài học từ trò chơi

với tình huống thực tế.

• GV đánh giá khả năng nhận biết, thể hiện cảm xúc của trẻ. Khen ngợi khi trẻ thể hiện tốt và động viên, nhắc nhở khi trẻ có những biểu hiện cảm xúc tiêu cực.

2.2.2. Xây dựng hệ thống câu hỏi mở

• **Trẻ 3–4 tuổi:** Đặt câu hỏi đơn giản như “Con thấy thế nào?”, “Con có vui khi chơi với bạn không?”. GV gợi ý trẻ thể hiện cảm xúc bằng hành động như mỉm cười, chia sẻ với bạn. Có thể chơi bắt chước cảm xúc qua nét mặt.

• **Trẻ 4–5 tuổi:** Đặt câu hỏi chi tiết hơn giúp trẻ suy nghĩ nguyên nhân cảm xúc và cách phản ứng: “Vì sao con vui?”, “Nếu bạn buồn thì con làm gì?”. Trẻ mô tả cảm xúc qua lời nói hoặc thể tình huống. Hoặc “Nếu là người bán hàng có nhiều khách, con thấy thế nào?”, khuyến khích trẻ thể hiện nét mặt và giọng nói phù hợp.

• **Trẻ 5–6 tuổi:** Hỏi những câu mang tính gợi mở để trẻ tự phân tích cảm xúc của mình như “Nếu buồn trước khi chơi thì con làm gì?”, “Con có từng lo lắng khi chơi trò mới không?”. Kết hợp tình huống giả định, đóng vai theo cảm xúc trong truyện ngắn để trẻ luyện khả năng đồng cảm và kiểm soát cảm xúc.

2.2.3. Mở rộng chủ đề chơi, nội dung chơi

• **Trẻ 3 – 4 tuổi:** Từ những hoạt động quen thuộc như chủ đề “Bé làm bác sĩ” chỉ khám bệnh đơn giản có thể mở rộng thành “Bệnh viện của bé”, với nhiều vai chơi như bác sĩ tiêm thuốc, ý tá đo nhiệt độ, lấy thuốc ... hay chủ đề “Nấu ăn”, ban đầu chỉ nấu những món đơn giản, có thể mở rộng thành “Nhà hàng của bé”, thêm đầu bếp, nhân viên phục vụ, thu ngân.

• **Trẻ 4 – 5 tuổi:** Mở rộng chủ đề với các nội dung đa dạng như chủ đề “Bác sĩ” có thể mở rộng thành “Phòng khám đa khoa”, với nhiều chuyên khoa như răng hàm mặt, tai mũi họng. Hay “Cửa hàng bán bánh”, có thể mở rộng thành “Tiệm bánh ngọt”, trẻ có thể làm bánh, trang trí bánh, đóng gói và bán cho khách...

• **Trẻ 5 - 6 tuổi:** Khuyến khích trẻ tự xây dựng nội dung chơi, ví dụ chủ đề “Nhà hàng”, trẻ có thể tự thiết kế thực đơn, đặt tên cho nhà hàng, sáng tạo món ăn mới. Hay phát triển vai chơi thành hệ thống như trò chơi “Lái xe ô tô” đơn giản, có thể mở rộng thành “Dịch vụ vận tải”, nơi trẻ đóng vai tài xế taxi, nhân viên điều phối xe, hành khách, cảnh sát giao thông...

2.2.4. Tạo tình huống bất ngờ để trẻ kích thích

trẻ bộc lộ cảm xúc

• **Trẻ 3 – 4 tuổi:** Tạo tình huống bất ngờ đơn giản như khi chơi “Bác sĩ”, GV có thể giả vờ là một bệnh nhân nhút nhát sợ tiêm, trẻ sẽ thể hiện sự an ủi hoặc phản ứng phù hợp. Hoặc chơi “Lái xe buýt”, GV có thể giả vờ quên ví và xin đi nhờ để trẻ sẽ bày tỏ sự lúng túng, suy nghĩ cách giải quyết hoặc thể hiện lòng tốt...

• **Trẻ 4 – 5 tuổi:** Tạo tình huống thử thách nhẹ nhàng như khi chơi “Nhà hàng”, GV vào vai một khách hàng khó tính và chê món ăn để trẻ thể hiện cảm xúc ngạc nhiên, lúng túng hoặc tìm cách giải thích, hay trò chơi “Bệnh viện”, thông báo rằng hôm nay có một bệnh nhân cấp cứu, trẻ phải nhanh chóng phản ứng... GV có thể sử dụng những đạo cụ bất ngờ như đạo cụ bị hư hỏng để khuyến khích trẻ tìm cách giải quyết.

• **Trẻ 5 – 6 tuổi:** Tạo tình huống có thử thách phức tạp hơn như tình huống có yếu tố tranh luận để trẻ bày tỏ quan điểm như trò chơi “Siêu thị”, GV vào vai một khách hàng và cố tình lấy nhiều hàng hóa hơn số tiền mình có để trẻ thể hiện sự bối rối, suy nghĩ cách giải quyết. Hay trò chơi “Bác sĩ”, GV giả vờ là một bệnh nhân không chịu uống thuốc để trẻ suy nghĩ và tìm cách thuyết phục...

2.2.5. Tổ chức tập huấn, bồi dưỡng chuyên môn cho GV

Nhà trường phối hợp với Phòng GD&ĐT tổ chức các buổi hội thảo, đào tạo mời chuyên gia hướng dẫn GV về GDCX cho trẻ. Tổ chức tập huấn chuyên đề, hoạt động trải nghiệm thực tế định kỳ nhằm xây dựng và điều chỉnh kế hoạch giảng dạy phù hợp. Cung cấp tài liệu, giáo án, tạo diễn đàn để GV trao đổi kinh nghiệm, hỗ trợ chuyên môn.

III. KẾT LUẬN

Trên đây là một số biện pháp đề xuất việc GDCX cho trẻ mẫu giáo thông qua TCĐVTCD tại trường mầm non Bình Hưng, huyện Bình Chánh và được đội ngũ nhà trường đánh giá là rất cần thiết và khả thi phù hợp với điều kiện thực tế tại trường. Các biện pháp có mối liên hệ chặt chẽ, bổ trợ lẫn nhau để tạo nên một hệ thống giáo dục toàn diện. Vì vậy, GV nên kết hợp các biện pháp GDCX một cách khéo léo, linh hoạt trong trò chơi đóng vai để tác động đa chiều giúp trẻ phát triển toàn diện về mặt cảm xúc đồng thời xây dựng các kỹ năng xã hội cần thiết cho cuộc sống sau này.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Cao Thị Hồng Nhung, Lương Thị Bình, Nguyễn Thị Quyên, Chu Thị Hồng Nhung, & Vũ Ngọc Dự. (2019). Hướng dẫn tổ chức các hoạt động giáo dục phát triển tình cảm, kỹ năng xã hội cho trẻ trong trường mầm non
2. Lê Thị Luận. (2015). Một số biện pháp giúp trẻ mẫu giáo 5 - 6 tuổi biểu lộ cảm xúc trong trò chơi đóng vai theo chủ đề. Tạp chí Giáo dục, 368, 7-9.13. Được truy cập từ Tạp chí.
3. Nguyễn Thị Hòa. (2013). Giáo dục học Mầm non. Hà Nội: Nxb Đại học Sư phạm.
4. Đinh Văn Vang. (2016). Giáo trình Tổ chức hoạt động vui chơi cho trẻ mầm non. NXB Giáo dục.